

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Ódor Ildikó ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Németh Ferenc István ügyvéd által képviselt alperes ellen, szerződés teljesítése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2010. április 29. napján meghozott, 28.P.25.627/2007/49. számú ítélete ellen, az alperes részéről 50. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit az épületben keletkezett károk után megítélt 3.050.000 (hárommillió-ötvenezer) forint és kamatai tekintetében helybenhagyja, míg az ingóságokban keletkezett kárként megítélt 3.450.000 (hárommillió-négyszázötvenezer) forint, továbbá az elsőfokú perköltség és kereseti illeték térítése tekintetében hatályon kívül helyezi és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot új eljárásra, valamint új határozat hozatalára utasítja.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperes 2006. szeptember 4-én „Családi otthon” vagyonbiztosítási szerződést kötöttek a felperes ... szám alatti ingatlanára. A biztosítási szerződés kiterjedt a tűzkár kockázatra is. A szerződés tartalmazza, hogy az alperes mentesül a fizetési kötelezettsége alól, ha a kárt jogellenesen a biztosított, illetőleg a szerződő fél vagy a velük közös háztartásban élő hozzátartozójuk szándékosan vagy

súlyosan gondatlanul okozták. A szerződés rögzíti, hogy ezt a szabályt kell alkalmazni a kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettség elmulasztására is. A felek a szerződésben a biztosítás összegét építménykár esetén 11.000.000 forintban, háztartási ingóságokban esett kár esetén 4.100.000 forintban határozták meg. Az alperes teljesítési kötelezettségét olyan módon állapították meg, hogy ha a vagyontárgy avultsága nem éri el a 75%-ot, akkor teljes kár esetében az alperes az újjáépítési-, illetve beszerzési értéket, részleges kár esetében a javítási-, helyreállítási költséget téríti meg. Ha a vagyontárgy avultsága meghaladja a 75%-ot, teljes és részleges kár esetén is az alperes az avult érték megtérítésére köteles. A szerződés értelmében a biztosítási szolgáltatás az igény elbírálásához szükséges legutolsó okirat alpereshez való beérkezését követő 15 napon belül válik esedékessé. A biztosított ingatlanon álló épületben 2007. március 16-án tűz keletkezett. Ennek következtében az épület megrongálódott, a benne lévő ingóságok részben megsemmisültek, részben megrongálódtak. Az alperes felkérésére készült szakvéleményben foglaltak alapján az alperes büntető feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, szándékos gyújtogatás gyanúja miatt. A települési önkormányzat jegyzője a 2007. július 9-én kelt határozatával az ingatlanon lévő épületet és építményeket életveszélyesnek nyilvánította, és elrendelte azok bontását. Az alperes a felperes biztosítási szolgáltatás teljesítése iránti igényét elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy a tűz szándékos gyújtogatás eredménye volt, emiatt mentesül a biztosítási szolgáltatás teljesítése alól és fizetési kötelezettsége nem áll fenn.

A felperes a keresetében 12.620.000 forint tőkének, utána 2007. április 17. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatának és a perrel felmerült költségeinek a megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapította, hogy a biztosítási szerződésben meghatározott biztosítási esemény bekövetkezett, ezért az alperes köteles a biztosítási szolgáltatást teljesíteni. Előadta, hogy a tűz következtében az építményben 9.170.000 forint, az épületben lévő ingóságokban 3.450.000 forint kár keletkezett.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Védekezésében az alperes azt állította, hogy a tűz egymástól függetlenül, három különböző helyen keletkezett, és annak oka szándékos gyújtogatás volt. Okfejtése szerint abból, hogy a tűzoltóság az épület nyílászáróit zárva találta, és erőszakos behatolásra utaló nyomot nem észlelt, az a következtetés vonható le, hogy a gyújtogató a lakáshoz tartozó kulccsal jutott be az épületbe. Amiatt, hogy a gyújtogató hozzájuthatott a lakás kulcsához és azzal bejuthatott az épületbe, a felperest legalább súlyos gondatlanság terheli a károk bekövetkezéséért. Az alperes álláspontja szerint ez a körülmény az alperes mentesülését vonja maga után. Az alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, mert a leégett épületet nem óvta meg az időjárás viszontagságaitól. Ez a mulasztása idézte elő azt, hogy az épület nem volt javítható, és szükségessé vált annak lebontása. Arra az esetre, ha a bíróság a felperes követelését megalapozottnak találja, a kamatfizetés kezdő időpontját 2007. november 15. napjában kérte megállapítani. Ebben a körben

hivatkozott arra, hogy a kárigény elbírálásához szükséges utolsó irat, a nyomozást megszüntető határozat ezen a napon érkezett meg az alpereshez.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 6.500.000 forint tőkét, és utána 2007. április 17. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett a le nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett költség viseléséről. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes és az alperes között a Ptk. 548-558. §-ában szabályozott vagyonszociális szerződés jött létre. Az alperes által felkért szakértő megállapításaival szemben a perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye és a tűzoltó tanúk vallomása alapján úgy foglalt állást, hogy a szándékos gyújtogatás ténye nem állapítható meg kétséget kizáróan. Az elsőfokú bíróság a perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményét aggálytalannak minősítette, ellenőrző szakértő kirendelését nem tartotta szükségesnek, és az alperes erre irányuló bizonyítási indítványát mellőzte. Az elsőfokú bíróság tényként állapította meg, hogy a felperes és családtagjai nem tartózkodtak otthon a tűz keletkezésekor. Okfejtése szerint az alperes nem bizonyította azt, hogy a felperes vagy családtagjai magatartása miatt keletkezett a tűz. Ezért az alperes mentesülésének feltétele nem áll fenn. Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperes nem tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének, mert nem gondoskodott a leégett épület állagának a megóvásáról. A felperes mulasztása miatt vált lehetetlenné az épület helyreállítása, és vált szükségessé annak lebontása. A perben kirendelt ingatlanforgalmi szakértő szakvéleménye alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az épület avultsága a káresemény bekövetkezésekor nem érte el a 75%-ot. Ezért az alperes a biztosítási szerződés alapján helyreállítási költség megfizetésére köteles. A helyreállítási költség összegét a szakvélemény alapján 3.050.000 forintban határozta meg. A háztartási ingóságokban bekövetkezett kár összegét a beszerzett igazságügyi tárgy- és árszakértői vélemény alapján 3.450.000 forintban állapította meg. Az elsőfokú bíróság okfejtése szerint a biztosítási szerződés a tűzkárral kapcsolatos igények elbírálásához nem követelte meg a nyomozást lezáró határozatot. A felperes igényének elbírálásához szükséges utolsó irat a tűzvédelmi szakhatósági állásfoglalás volt, aminek beérkezése után 15 nappal esedékessé vált a biztosítási szolgáltatás. Az elsőfokú bíróság ehhez képest állapította meg a késedelmi kamat fizetésének kezdő időpontját 2007. április 17-ében.

Az ítélet ellen, annak hatályon kívül helyezése érdekében az alperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a perben beszerzett igazságügyi tűzvizsgálói szakvélemény iratellenes, életszerűtlen és ellentmondásos, továbbá ellentétben áll az alperes által felkért szakértő véleményével. Ezért a szakvéleményre érdemi döntés nem alapítható. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ennek ellenére az ellentmondások feloldása érdekében nem rendelt ki ellenőrző szakértőt. Az alperes álláspontja szerint ez a körülmény további bizonyítást tesz szükségessé. Az alperes okfejtése szerint az ár- és tárgyszakértő szakvéleménye is aggályos és homályos. A szakértő ugyanis nem jelölte meg, hogy az egyes vagyontárgyakat melyik fotóról azonosította be, illetve

melyik tárgy hol helyezkedett el a káresemény helyszínén. Ezért ez a szakvélemény is kiegészítésre, pontosításra szorul. Az alperes fellebbezési érvelése szerint a tűz keletkezése az igazságügyi szakértő által vélelmezett okból kizárt. Véletlenszerűség hiányában nem következett be a biztosítási esemény. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy ha a felperes lehetővé tette más személyek bejutását az épületbe, akkor a károk bekövetkezéséért súlyos gondatlanság terheli. Ebben az esetben az alperes mentesül a teljesítés kötelezettsége alól.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés részben megalapozott.

A felperes a biztosítási szerződés alapján őt megillető biztosítási szolgáltatás teljesítése iránt terjesztette elő a keresetét. Az alperes a védekezésében elsődlegesen a biztosítási esemény hiányára, másodlagosan a teljesítési kötelezettség alóli mentesülésére hivatkozott. Ezért a bíróságnak a perben azt kellett vizsgálnia, hogy a biztosítási szolgáltatás követelésének a biztosítási szerződésben meghatározott feltételei teljesültek-e, illetve fennáll-e olyan körülmény, amelyre tekintettel az alperes a teljesítési kötelezettség alól mentesül.

A peres felek között létrejött vagyonbiztosítási szerződés kiterjedt a tűzkár kockázatra is. A biztosítási szabályzat nem fogalmazta meg a szándékos gyújtogatást a biztosítási fedezetből kizárt kockázatként. Ebből az következik, hogy a szándékos gyújtogatással okozott tűz is biztosítási eseménynek minősül, ami kiváltja az alperes teljesítési kötelezettségét.

A peres felek felkérésére készült szakvéleménynek ugyanolyan bizonyító ereje van, mint a peres fél saját előadásának.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el.

Ennek a jogszabályi rendelkezésnek az értelmében a bíróság a felek előadását és az azzal azonos bizonyító erejű magánszakvéleményeket a tényállás megállapítása körében köteles az eljárás során felmerült egyéb bizonyítékokkal egybevetni.

A Pp. 177. § (1) bekezdése azonban úgy rendelkezik, hogy ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki.

A Pp. 177. § (2) bekezdése szerint a bíróság a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértőt, szakvélemény adására feljogosított gazdasági társaságot, szakértői intézményt vagy külön jogszabályban meghatározott állami szervet, intézményt, szervezetet rendelhet ki szakértőként.

Ezekből a rendelkezésekből okszerűen az következik, hogy szakkérdésnek minősülő tény vagy egyéb körülmény megállapítására vagy megítélésére a bíróságnak csak a perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján van lehetősége. A szakkérdésnek minősülő tény vagy egyéb körülmény tekintetében a magánszakvélemény nem alkalmas a perben kirendelt szakértő véleményében foglalt megállapítások megcáfolására.

Az alperes által felkért szakértő megállapításait az annak alapjául megjelölt tények tekintetében a perben kihallgatott tűzoltó tanúk vallomása, szakkérdések tekintetében a perben kirendelt tűzvédelmi szakértő szakvéleménye cáfolták.

Figyelemmel a magánszakvélemény bizonyító erejére, továbbá arra, hogy a per érdemi elbírálása szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy a tüzeset szándékos gyújtogatással keletkezett-e, az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt, amikor az alperes ellenőrző szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát mellőzte.

A biztosítási szabályzat - a Ptk. 556. § (1) bekezdésével egyezően - úgy rendelkezik, hogy a biztosító mentesül a fizetési kötelezettsége alól, amennyiben bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen a biztosított, illetőleg a szerződő fél vagy a velük közös háztartásban élő hozzátartozójuk, szándékosan vagy súlyosan gondatlanul okozták.

Ennek alapján az alperesnek a teljesítési kötelezettség alóli mentesülése érdekében azt kellett volna bizonyítania, hogy a tüzet szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásával a felperes vagy vele közös háztartásban élő hozzátartozója okozta.

Azt maga az alperes sem állította, hogy a felperes vagy vele közös háztartásban élő hozzátartozója gyújtotta a tüzet a biztosított épületben, és erre utaló adat a perben sem merült fel.

Az alperes a felperes, illetve hozzátartozói súlyosan gondatlan magatartásaként jelölte meg azt, hogy a gyújtogató a tőlük származó kulccsal juthatott be az épületbe.

Az alperes érvelése egyrésről azért nem helytálló, mert az alperes a szándékos gyújtogatás tényét nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani.

Másrésről a biztosító mentesüléséhez az is szükséges, hogy a Ptk. 556. § (1) bekezdésében meghatározott körbe tartozó személy magatartása károkozást valósítson meg.

Károkozásnak az a tevőleges magatartás vagy mulasztás tekinthető, ami a kár keletkezését kiváltja.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint önmagában az a magatartás, hogy a biztosított ingatlan tulajdonosa az ingatlanhoz tartozó kulcsot elveszíti, vagy azt más személynek adja át, akkor sem tekinthető károkozó magatartásnak, ha a kulcs birtokosa a kulccsal az ingatlanba bemegy és abban vagy az ott elhelyezett ingóságokban kárt okoz. Ebben az esetben ugyanis a tulajdonos magatartása ugyan megteremti a károkozás lehetőségét, azonban a kár bekövetkezéséhez önmagában nem elegendő, ahhoz a kulcs birtokosának a tulajdonos akaratától, szándékától független vagy azzal kifejezetten ellentétes tevőleges magatartása szükséges. Ezért a felperest és a vele közös háztartásban élő hozzátartozóit akkor sem terhelné súlyos gondatlanság a tűzben keletkezett károk bekövetkezéséért, ha a tüzet szándékos gyújtogatás okozta volna, és a károkozó személy az épülethez tartozó kulccsal jutott volna be a lakóingatlanba.

Mindezekre a körülményekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy az alperes teljesítési kötelezettsége a biztosítási szerződés alapján beállt, és az alól az alperes nem mentesülhet.

A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A biztosítási szabályzat az alperes mentesülésének feltételeit a kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettség megszegésének esetére is kiterjesztette.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes a tüzesetet követően nem gondoskodott a megrongálódott épület állagának megóvásáról és ez a mulasztása vezetett oda, hogy a jegyző az épület bontását rendelte el. A felperes ezzel a mulasztással megszegte a kárenyhítési kötelezettségét, ennek következménye pedig az, hogy az alperes nem köteles biztosítási szolgáltatással fedezni a kárnak azt a részét, ami a kárenyhítési kötelezettség megszegéséből származott.

A tűz miatt keletkezett épületkárok helyreállításának a költségét a perben beszerzett és a Fővárosi Ítéltábla által is aggálytalannak talált ingatlanforgalmi szakvélemény alapján állapította meg az elsőfokú bíróság, így döntése az épületkár összege tekintetében is helytálló.

A tűzben károsodott háztartási ingóságok értéke vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

Az alperes az ellenkérelmében vitatta a háztartási ingóságokban bekövetkezett károk mértékét. Az elsőfokú bíróság ennek ellenére bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, tényként fogadta el azt, hogy a felperes kárbejelentésében felsorolt ingóságok a tüzeset időpontjában az épületben voltak. Szintén további bizonyítás

nélkül fogadta el az elsőfokú bíróság a felperes előadását az ingóságok életkorára és károsodásuk mértékére vonatkozóan.

A perben kirendelt ár- és tárgyszakértő kizárólag a kárbejelentésben feltüntetett adatok alapján állapította meg az egyes ingó vagyontárgyak értékét.

Az alperes fellebbezése megalapozott annyiban, hogy a szakvéleményből nem tűnik ki az, hogy a kárbejelentésben felsorolt ingóságok beazonosíthatók-e a káresemény helyszínéről készült fényképekkel. Nem tisztázott az sem, hogy ezek az ingóságok a tüzesetkor valóban a biztosított épületben voltak-e, illetve milyen mértékben károsodtak. Ezért ebben a körben a tényállás pontosítása és a bizonyítási eljárás kiegészítése szükséges.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az épületben keletkezett károk után megítélt 3.050.000 forint és kamatai tekintetében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg az ingóságokban keletkezett károk után megítélt 3.450.000 forint és kamatai tekintetében a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A Fővárosi Ítéltábla meghagyja az elsőfokú bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban a peres feleket a Pp. 3. § (3) bekezdésében írtaknak megfelelően tájékoztassa az őket terhelő bizonyítási kötelezettségről. Ezt követően az előterjesztett bizonyítási indítványoktól függően folytasson le bizonyítást arra vonatkozóan, hogy a felperes által a kárbejelentőben felsorolt ingóságok a leégett épületben voltak -e, és milyen mértékben károsodtak. Az elsőfokú bíróságnak a biztosítási szerződés tartalmára figyelemmel fel kell tárnia azt is, hogy a károsodott ingóságok milyen mértékben voltak avultak. Csak mindezek tisztázása után kerül az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy a bekövetkezett károk mértékének megállapítása céljából szakértőt rendeljen ki, majd a felperes keresetéről megalapozott érdemi döntést hozzon.

Tekintettel arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla részíteleket hozott, mellőzte a rendelkezést a másodfokú perköltség viseléséről.

Budapest, 2011. február 18.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Lente Sándor s. k. előadó bíró, Dr. Németh László s. k. bíró